

נדרים ו'

הרי הוא עלי הרי זה עלי אסור מפני הגמרא הביאה שנחלקו אב"י ורבא האם שהוא יד לקרבן ידים שאין מוכיחות' אם נחשבות לידיים.

ושואלת על אב"י ממה ששנינו בברייתא, הרי הוא עלי, הרי זה עלי, אסור מפני שהוא יד לקרבן. והבינה הגמרא, שהוא אסור מפני שהלשונות, הרי הוא עלי, והרי זה עלי הם יד לנדר⁵³, וכמו שאמר הרי הוא אסור עלי. אבל אם אמר הרי הוא, והרי זה בלא לומר עלי אינו אסור בהנאה, אפילו שהוא יד, וכמו שהוא אמר, הרי הוא אסור, מפני שהוא יד שאינו מוכיח שהוא רוצה לאסור עליו אותו כקרבן. וקשה על אב"י שאמר שלדברי הכל 'ידים שאין מוכיחות הן ידים?' עונה הגמרא, שאב"י יתרץ את הברייתא שאם לא אמר עלי אינו אפילו יד שאינה מוכיחה, מפני שיתכן שאמר הרי הוא הפקר, הרי זה הפקר. ורק כשאמר הרי הוא עלי הוא יד, וכמו שאמר הרי הוא עלי אסור.

אב"י יתרץ אמר עלי הוא אסור וחברו ושואלת הגמרא, הרי לא נאמר כאן מפני מותר לא אמר שניהם אסורים שהוא יד לנדר, אלא מפני שהוא יד לקרבן,

והוא אסור מפני שהוא כמו שהתפיסו בקרבן. והרי דרך המתנדבים לומר הרי הוא קרבן, ומהתנא משמע שרק אם אמר 'עלי' אסור, הרי שאומרים 'ידים שאין מוכיחות אינן ידים?' עונה הגמרא, שאב"י יאמר שהתנא אומר שרק אם אמר הרי הוא עלי, הוא יהיה אסור וחברו יהיה מותר, שברור שכונתו לאסור על עצמו מדין נדר, ולא להקדישו⁵⁴. אבל אם אמר הרי הוא, או הרי זה, הוא וחברו יהיו אסורים להנות ממנו, שמא הוא אמר, הרי הוא הקדש והקדישו לבדק הבית, ואסור לאף אדם להנות ממנו.

הרי זו חטאת הרי זו אשם לא אמר כלום הרי בתוספתא בתמורה, הרי זו חטאת

הרי זו אשם, אף על פי שהוא חייב חטאת ואשם לא אמר כלום. הרי

53 הר"ן מסביר שהגמרא פירשה את הברייתא שהוא אסור מדין נדר רגיל, ויד לקרבן הוא לשון מושאל לנדר שאסור כמו קרבן. ואח"כ הגמרא דוחה ואומרת שהוא יד להתפסה בקרבן. והרא"ש פירש שגם בהו"א הוא נדר שאסור מצד יד להתפסה בקרבן

זו חטאתי הרי זו אשמי, אם היה מחויב דבריו קיימים. ואם לא מחוייב פטור, מפני שאין חטאת באה בנדבה. ואם 'ידים שאין מוכיחות' הן ידיים לדברי הכל, גם כשאמר הרי זו חטאת ולא אמר הרי זו חטאתי הנדר חל. ואומרת הגמרא שמכאן יש תיובתא על אביי⁵⁵?

אביי חזר מדבריו ואביי ורבא נחלקו אם לפי חכמים ידים שאין מוכיחות הן ידים או לא

אלא אומרת הגמרא, שאביי יתרוץ שהברייתא היא כרבי יהודה ש'ידים שאין מוכיחות אינן ידים'. שואלת הגמרא, הרי אביי אמר לעיל שהוא אמר את דבריו גם לפי רבי יהודה? עונה הגמרא, שאביי חזר מדבריו, והוא סובר כחכמים, אולם לרבי יהודה 'ידים שאין מוכיחות אינן ידים'. שואלת הגמרא, אם כן, אולי גם רבא חזר מדבריו שאמר שבין לחכמים ובין לרבי יהודה 'ידים שאין מוכיחות אינן ידים'? מבארת הגמרא, שרבא יאמר שדבריו נאמרו גם לפי חכמים. מפני שרק בגט לא צריכים שהידיים יהיו מוכיחות, מפני שאין אדם מגרש את אשת חברו. אבל בשאר הדברים 'ידים שאין מוכיחות' אינן ידים גם לפי חכמים.

רב פפא הסתפק אם יש יד לקידושין הסתפק רב פפא, האם יש יד לקידושין או לא. האם לומדים מנדרים לקידושין.

שכשם שכשנודר באופן שמוכיח על כוונתו לנדור מתחייב משלימים את לשונו, כך גם בקידושין אם אמר לשון יד שמוכיח שהתכוון לקידושין האשה מקודשת לו⁵⁶. או שאינה מקודשת, מפני שהנדרים חמורים יותר וחלים בדיבור בלבד, שלא כמו קידושין שחלים רק כשעשה מעשה, וקידשה בכסף, שטר, או ביאה!.

כשאמר לאשה הרי את מקודשת ואמר לחברתה ואת האם יש יד לקידושין או שאמר את תראי

ומבררת הגמרא באיזה אופן הסתפק. אם נאמר שהספק היה כשנתן לאשה שתי פרוטות ואמר לה, הרי את מקודשת לי, ואמר לחברתה, ואת גם כן, הדבר פשוט שגם השניה מקודשת שהרי הם עיקר קידושין ולא מדין ידות. מפני שהמילים מקודשת לי, מתיחסות גם לראשונה וגם לשניה, ולא צריך להשלים את לשונו. אלא הספק

55 ואין לומר שאינן ידים כלל, אפילו לא שאינן מוכיחות, שהרי כיון שהוא מחויב חטאת יתכן לומר שהוא אמר שזו תהיה חטאתו. ר"ן.

56 הר"ן אומר שיש צד ללמוד שיש יד בקידושין במה מצינו מנדרים, ולכאורה קשה מדבריו בדף ד' ד"ה תיתי בבמה מצינו. והרא"ש והתוס' אומרים מפני שבקידושין אסר אותה לכו"ע כהקדש.

הוא כשנתן שתי פרוטות לאשה ואמר לה הרי את מקודשת לי, ואמר לחברתה 'ואת', ושתייהן הסכימו להתקדש לו. והספק הוא האם יש יד לקידושין וכמו שאמר לשניה ואת גם כן, וכיון שהסכימה להתקדש לו וחברתה קיבלה בשליחותה⁵⁷ את הפרוטה היא מקודשת. או שאין יד לקידושין, ומפרשים את דבריו שאמר לה, ואת תראי, האשה השניה אינה מקודשת אף שנראה שבכוונתו לקדשה⁵⁸.

רב פפא הקשה סתירה מדברי שמואל בנזיר שידיים שאין שואלת הגמרא, האם רב פפא מוכיחות אינן ידיים על דבריו בקידושין הסתפק אם יש יד לקידושין, הרי אמר רב פפא לאביי על מה שאמר שמואל, נתן לה כסף ושוה כסף, ואמר לה הרי את מקודשת הרי את מאורסת ולא אמר לי, מקודשת. ואמר רב פפא, האם שמואל סובר שידיים שאין מוכיחות הן ידיים? משמע שרב פפא סובר שיש יד לקידושין אלא שהוא מתפלא על שמואל שאמר שגם ידיים שאינן מוכיחות מועילות בקידושין? עונה הגמרא שאין מכאן ראיה, ורב פפא עצמו הסתפק אם יש יד לקידושין או שאין יד לקידושין⁵⁹. אלא שהוא הקשה לאביי על אחד הדברים ששמואל סובר, אפילו אם נסבור שיש יד לקידושין, קשה על דברי שמואל שגם ידיים שאינן מוכיחות הן ידיים, ממה ששמואל עצמו אמר על המשנה בנזיר שאומרת, האומר אהא הרי זה נזיר, שמדובר כשהיה נזיר עובר לפניו, ומכאן שידיים שאינן מוכיחות אינן ידיים.

רב פפא הסתפק האם יש יד לפאה הסתפק רב פפא, האם בפאה יש יד כיון שהוקשו זה לזה⁶⁰. ומבררת הגמרא באיזה אופן הספק, אם נאמר שבעל השדה אמר ערוגה זו תהיה פאה, וזו גם כן. הדבר פשוט ששתי הערוגות הן פאה, שהרי כיון שהתחיל לעשות פאה

57 בר"ן נראה שהשניה אינה צריכה למנות אותה לשליח במפורש.

58 ר"ן. אבל אם לא היתה אפשרות לפרש את דבריו שלא לשם קידושין היא היתה מקודשת אפילו אם אין בקידושין דין ידות, מפני שאם אין כל ספק שכונתו לקידושין לא צריך אמירה בקידושין כלל. אבל בנדריים שלומדים מהכתוב "לבטא בשפתים" שהם נעשים רק על ידי דבורו אם לא אמר לשון שלם של נדר הנדר יחול רק מדין ידות. תוס' ורא"ש.

59 אין להקשות מהו ההבדל בין גיטין שאין בהם ספק ויש בהם ידות, לקידושין שרב פפא הסתפק אם יש יד לקידושין והגמרא נשארה בספק. מפני שבגט יש מעשה נתינת הגט מיד שמוכח, והוא עיקר גירושין ולא יד, אבל בקידושין מדובר כשנתן לאחת שתי פרוטות. ר"ן. ורע"א בגליון הש"ס מקשה אם כן מהי הקושיה על רב פפא, הרי שם נתן את הכסף לאותה האשה!

60 גם אם נאמר שאין יד לקידושין האם יש יד לפאה או לא, ר"ן.

התכוון לעשות את שתיהן פאה⁶¹ ואין זה לשון של יד לפאה. אלא הספק הוא כשאמר ערוגה זו תהיה פאה וזו, ולא אמר וזו גם כן. האם הערוגה השניה תהיה פאה מדין יד, או שאין בפאה דין יד והיא לא תהיה פאה⁶².

אדם יכול לעשות כל שדהו פאה שואלת הגמרא, יוצא מכאן שאם אמר שהשדה כולה תהיה פאה, כל השדה היא פאה, אפילו שכבר הפריש פאה כשיעור? אומרת הגמרא, אכן אפשר להקדיש את כל השדה לפאה⁶³, כמו ששנינו בברייתא, נאמר: "לא תבִּלֶּה פֶּאת שְׂדֵךְ לְקֶצֶר", ממה שלא כתוב "פאת השדה"⁶⁴, לומדים שאם בעל השדה רוצה הוא יכול לעשות את כל שדהו פאה.

לקט שכחה ופאה הוקשו לקרבן ורב פפא הסתפק אם יש יד לפאה משום שהפאה הוקשה לקרבנות בכתוב: "בִּי תִדְרֹךְ נֶדֶךְ לֵה אֶלְקִיךָ לֹא תֵאָחֵר לְשִׁלְמוֹ בִּי דָרֵשׁ יְדִרְשֵׁנוּ ה' אֶלְקִיךָ מֵעַמְךָ", "מעמך" זהו לקט שכחה ופאה, מתנות עניים, וכתוב בעני "אֶת הָעֲנִי עֲמָךְ"⁶⁵, ויש לפאה יד כמו לקרבן. או שהפאה הוקשה לקרבנות רק לכך שיש בה איסור בל תאחר, ולא שיהיה בה דין יד⁶⁶.

61 ר"ן.

62 כיון שאפשר לפרש את דבריו וזו להוצאות הבית, לפי גירסת הרא"ש שגורס או דלמא וזו לנפקותא קאמר. ולפי התוס' הגרסא היא, או דלמא וזו לעצמי. תוס' ורא"ש.

63 בירושלמי שנינו, רק לאחר שהתחיל וקצר שבולת אחת והתחייב בפאה. תוס' ורא"ש.

64 ר"ן. והתוס' אומר מכך שלא כתוב פאה משדך.

65 לפי פירוש הרא"ש.

66 ואפילו שאומרים אין היקף למחצה, כיון שהפאה אינה כתובה בפסוק במפורש. ר"ן.

